

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja 8 krat letno. - Uredništvo in upravnništvo je v Salendrovi ulici št. 6. - Telefon št. 4287.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Stev. 5.

Ljubljana, 22. julija 1940

Leto XX

Novo določilo o odpisu zgradarine

Sprememba člena 40. davčnega zakona in pravilnika.

V členu 40. davčnega zakona je bilo glede odpisa zgradarine določeno sledeče: Osnovni davek na dohodke od zgradb se odpiše (izknjiži) celoma ali deloma:

1.) če se predmet, zavezan davku, odnosno njegov del, ne uporablja;

2.) če postaneta zgradba ali njen del zaradi elementarne nezgode neporabna.

Prav tako se odpiše osnovni davek tudi takrat, kadar se prijavljena najemnina ne more sodno izterjati.

Prijava za odpis osnovnega davka se predloži v 14 dneh od dne, ko prestane uporaba davčnega predmeta, odnosno najkasneje v šestih mesecih po preteku davčnega leta, za katero se najemnina ni mogla niti sodno izterjati.

Če se predloži prijava za odpis osnovnega davka zbog preostanka uporabe po 14 dnevnom roku, se odpiše davek od dne, ko so davčna oblastva prejela prijavo. Če se predloži prijava za odpis osnovnega davka zbog neizterljivosti najemnine kasneje, nego v šestmesečnem roku po preteku davčnega leta, se ne vzame v poštev.

Ponovna uporaba zgradbe ali dela se mora prijaviti v 14 dneh, ponovna odmera osnovnega davka pa se izvrši na isti osnovi, na kateri se je izvršil odpis.

Z uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih z dne 30. marca 1940 M. s. št. 470, čl. 2. je bil spremenjen 5. odstavek člena 40. in se glasi: »Če se davku zavezani predmet ne uporablja, se predloži prijava za odpis osnovnega davka v 14. dneh od dne, ko preneha uporaba. Če se prijavljena najemnina ne da izterjati, se predloži prijava v 14. dneh od dne prejema sodne rešitve o neizterljivosti najemnine, najkasneje pa v 5. letih od 1. januarja tistega leta, za katero je bil davek odmerjen.«

V poslednjem stavku šestega odstavka člena 40. zakona se mesto besed »v šestmesečnem roku po izteku davčnega leta« postavlja besede: »v 14. dneh po prejemu sodne rešitve o neizterljivosti najemnine oziroma v petih letih, računši od 1. januarja tistega leta, za katero je bil davek odmerjen.«

Ta uredba je bila objavljena v »Službenih novinah« št. 64/A z dne 30. marca 1940. leta in je s tem dobila zakonsko moč. »Službeni list« z dne 10. aprila, št. 140/29.

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o neposrednih davkih z dne 30. marca 1940. Pov. št. 503/III.

Člen 2.

Prvi odstavek točke 1., člena 40. pravilnika se spreminja in se glasi:

1. Postopanje za odpis davka po členu 40. zakona se začne na podstavi prijave davčnega zavezanca. Prijavo za primere iz

točke 1. tega člena je treba vložiti v 14. dneh od dne, ko je škoda nastala, prijavo za primere iz točke 2. tega člena pa v 14. dneh od dne prejema sodne rešitve o neizterljivosti najemnine, najkasneje pa v petih letih od 1. januarja tistega leta, za katero je bil odmerjen davek, ki naj se odpiše. Če se vložijo prijave po teh rokih, se ne upoštevajo.«

Drugi odstavek točke 1., člena 40. pravilnika se črta.

V točki 5., člena 40. pravilnika se namesto »3%« postavlja »6%« oziroma »12%«.

Ta pravilnik je bil objavljen v »Službenih novinah kraljevine Jugoslavije« z dne 13. aprila 1940., št. 66/XXXII/243. — »Službeni list« z dne 11. maja 1940, št. 197/38.

Iz teh zakonitih določil je na novo določeno, da se mora za prenehanje davčne obveznosti za prazno stanje stanovanja ali lokala, kakor tudi v slučaju sodne neizterljivosti vložiti prijavo za odpis v 14. dneh, ker sicer se zgradarina z dokladami vred sploh ne bo odpisala. Za neizterljivosti potom sodišča je bilo dosedaj čas samo 6 mesecev po preteku davčnega leta, sedaj pa je za to časa celih 5 let, a prijava za odpis zgradarine se mora vložiti v 14. dneh, nakar je posebno paziti pri praznih stanovanjih in lokalih in pri sodni neizterljivosti. Dosedaj se je izgubilo odpise samo za toliko časa, kolikor časa ni bila prijava, oziroma prošnja za podpis davkov vložena.

† Davorin Tancar

Dne 15. julija t. l. je umrl na svojem domu gosp. Davorin Tancar, hišni posestnik in restavrater na Jesenicah, ki je bil ves čas zelo zaslužen odbornik društva hišnih posestnikov za Jesenice in okolico.

Velezaslužni pokojnik je bil tajnik društva hišnih posestnikov na Jesenicah od pripravljalnega odbora ter dalje od ustanovitve tega društva, kateri ustanovni občni zbor se je vršil dne 16. dec. 1919. Tajniške posle je opravljal gosp. Tancar tedaj od ustanovitve društva, kakor tudi za časa pripravljalnega odbora, pa vsekoli do meseca julija 1936. Društvene posle je tedaj neumorni pokojnik opravljal celih 17 let in je bil ves ta čas duša društvenega delovanja za koristi hišne posesti na Jesenicah. Na vsakem občnem zboru je podal gosp. Tancar izčrpno poročilo o društvenem delovanju ondotnega društva, kakor tudi o delu naše Pokrajinske zveze. Večkrat se je udeležil kot delegat tudi občnih zborov Pokrajinske zveze. Če pregledujemo dopise, poročila na našo Zvezo od društva hišnih posestnikov na Jeseni-

cah, je vse izvršeno po gosp. Tancarju. Od meseca julija l. 1936. pa do dneva prerane njegove smrti pa je bil gosp. Tancar še nadalje vesten odbornik društva hišnih posestnikov na Jesenicah.

Dobro nam je znano, koliko informacij je podal ondotnim hišnim posestnikom, napravil je nešteto davčnih napovedi in raznih drugih vlog in prošenj za Društvo hišnih posestnikov, kakor tudi za posamezne člane.

Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani je društvu hišnih posestnikov na Jesenicah, kakor tudi njegovi družini izrazila najiskrenejšo sožalje na prerani, težki izgubi gospoda Davorina Tancarja. Člani društva hišnih posestnikov na Jesenicah kakor tudi naša Pokrajinska zveza pa mu bo ohranila časten spomin!

Novo knjižice za pobotnice o plačanih najemninah

Z dnem 1. julija t. l. je finančno ministrstvo izdalo nove knjižice za pobotnice o plačilu najemnin za stanovanja in lokale. Razložek obstoji v tem, da stane knjižica 50 par več kot dosedaj, tedaj za knjižico, ki se je sedaj plačalo din 11.—, se plača v prihodnje din 11.50, za knjižico dosedaj din 21.—, se bo odslej plačalo din 21.50 i. t. d.

Taksa za posamezna vplačila najemnin je ostala pri dosedanji višini, tedaj ni povišana, razen kakor je že objavljeno samo pri najemninah nad din 3000.—. Nad din 3000.— pa se plačuje od 23. dec. 1939. od vsakih nadaljnjih din 100.— 50 par, poprej 25 par. Dosedanje knjižice, ki so se že pričele rabiti, ostanejo v veljavi še nadalje do končne njih porabe. Če pa se prične knjižica rabiti od 1. julija t. l. dalje, pa se mora posluževati nove knjižice, ki je za tiskovine 50 par dražja. Kdor ima prejšnje knjižice, še nerabne v zalogi, jih more v trafiki ali pri deželni blagajni ali pri davčnem uradu zamenjati. O teh novih knjižicah niso bili hišni posestniki uradno obveščeni, temveč je to napravila šele naša Pokrajinska zveza v ljubljanskih dnevnikih.

Iznenadilo pa nas je, da so nove knjižice tiskane samo v srbohrvaščini in ne več v slovenskem in hrvaškem jeziku, kar smo po naši Zvezi po dolgem času dosegli. Zato smo se takoj obrnili na gosp. finančnega ministra dr. Šuteja, ki je Hrvat, da je treba o napravljanih spremembah javnost pravočasno obvestiti po pristojnih oblastih, kar se v tem primeru ni napravilo. Obenem smo zahtevali, da se knjižice o kolkovanih pobotnicah takoj izdajo v slovenščini kot smo jih imeli dosedaj in se ne sme zapostavljati slovenskega jezika. Naprosili smo tudi g. gradbenega ministra dr. Miha Kreka, da posreduje za slovenske tiskovine, ki so nam postavno priznane.

Najemnine v vojno službo vpoklicanih oseb

Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani je na finančno direkcijo dravske banovine v Ljubljani glede odpisa zgradarine v primeru neizterljivosti najemnin, od v vojaško službo vpoklicanih oseb, vložila sledečo prošnjo:

Čl. 1. uredbe o odložitvi plačevanja najemnin, ki jih dolgujejo osebe, poklicane v vojaško službo z dne 5. okt. 1939, Službeni list 506/81 se glasi:

»Od oseb, poklicanih v vojaško službo za najmanj 15 dni, izvzemši službo v stalnem kadru, se ne more, dokler so v tej službi in še tri mesece po odpustitvi iz te službe, zahtevati plačilo dolžnih najemnin za stanovanja, ki jih imajo v najemu, kakor tudi ne tistih najemnin, katerim dopre rok plačila, ko so v vojaški službi.

To velja tudi za najemnine za poslovne prostore, če je moral najemnik zaradi poziva v vojaško službo ustaviti posel, ki se je tu opravljal, ali se je ta posel zato znatno zmanjšal.

Člen 4. iste uredbe se glasi:

»Ko preteče čas, določen v členu 1. te uredbe, sme zahtevati najemodajnik od najemnika plačilo najemnine, ki ji poteče rok po tem času. Poleg redne najemnine sme zahtevati, naj mu plača tudi še 50% njenega zneska kot odplačilo dolžnih najemnin, katerih plačilo je odloženo po členu 1. te uredbe.

Ker je sedaj mnogo oseb vpoklicanih v vojaško službo, kateri stanujejo kot najemniki pri hišnih lastnikih v Ljubljani in drugih krajih naše dravske banovine, so ti hišni posestniki zelo prizadeti, ko ne prejmejo plačila najemnin. Na drugi strani pa morajo hišni posestniki plačevati redno zgradarino z dokladami vred, tudi od najemnin, ki jih ne prejmejo, od oseb vpoklicanih v vojaško službo. Dan za dnevom prihajajo v našo pisarno prizadeti hišni posestniki, da potrebno naprosimo finančno direkcijo, da se plačilo davkov z dokladami vred odgodi za toliko, da bodo hišni lastniki prejeli plačilo zaostale najemnine, kakor je to določeno v členu 4. navedene uredbe.

Po nadaljnji uredbi o odložitvi izvršbe proti civilnim osebam v vojaški službi z dne 5. oktobra 1939., Službeni list 507/81, ima sodišče odstaviti izvršbe po službeni dolžnosti. V dokaz, da je zavezanec v vojaški službi, rabijo potrdila pristojnih vojaških, političnih in občinskih oblastev, ki se sodišču dostavijo ali ki jih preskrbijo sami po službeni dolžnosti. Ta potrdila so kolka prosta.

Obračamo se na finančno direkcijo dravske banovine s prošnjo, da blagovoli težke razmere prizadetih hišnih lastnikov upoštevati in potrebno odrediti, da se bo odložilo plačilo zgradarine z dokladami vred, dokler ne bodo dobili plačila zaostalih najemnin. Ker morajo sodišča rubežen, v vojaško službo vpoklicanih oseb ustavljati izvršbe po službeni dolžnosti, prosimo nadalje, da bi se tudi za hišne posestnike dovolile davčnim upravam enako postopanje brez vlaganja posebnih prošelj, ki bi morale biti kolkovane. Zadostovale naj bi samo ob vložitvi potrdila pristojne vojaške, oziroma občinske oblasti.

Mnogo hišnih lastnikov tudi ne bo po vrnitvi iz vojaške službe prejelo zaostalih najemnin in bi bili hišni lastniki v velikih slučajih pripravljani najemnino popustiti, če bi se pri teh najemninah ne zahtevalo plačila zgradarine z dokladami vred, tedaj če bi se izvršil popoln odpis od neprejetih najemnin. Seveda je popolnoma izključeno, da bi hišni lastniki po vrnitvi iz službe vršili nad takim osebam eksekucijo, ker je to mnogo predrago in se pri nizkih najemninah obče ne izplača,

ker stroški dosegajo predpis zgradarine in doklad.

Nato je prejela od finančne direkcije sledečo rešitev:

Dravska finančna direkcija
v Ljubljani.

Odsek za neposredne davke.
št. 2494 — III ex 1940.

V Ljubljani, dne 3. junija 1940.

P. n.

Pokrajinski zvezi društev hišnih
posestnikov za Slovenijo

v Ljubljani.

Vaši prošnji od 21. maja t. l. za odlog plačila zgradarine v primerih, kjer so najemniki poklicani v vojaško službo, se ne more ugoditi generalno tako, da bi se dovoljevali odlogi po službeni dolžnosti in brez prošelj hišnih posestnikov, ker bi bili s tem deležni takih odlogov tudi taki davčni zavezanci, ki odloge ne rabijo, ker so dobro situirani in plačila zmožni. Tudi bi ex offo ugotavljanje predpogojev za odlog ne bilo izvedljivo, niti bi ne bilo utemeljeno v zakonu.

Vsled določil uredbe o odložitvi plačevanja najemnin prizadetim hišnim posestnikom, ki naj v dokazani potrebi vlagajo z dokazili opremljene prošnje za odlog plačila zgradarine, pa se bo odlog plačila davka dovolil, ako bodo prošnje utemeljene in kjer hišni posestniki res ne bi mogli plačati zgradarine zaradi zaščite najemnikov, poklicanih v vojaško službo.

Prošnjam za odlog mora biti v takih primerih priloženo potrdilo občine, da je bil odnosni najemnik res vpoklican. Tudi morajo biti potrjena od najemnikov, ako se je že vrnil od vojakov, sicer pa od njegovih svojcev, da se res poslužuje ugodnosti uredbe od 5. oktobra 1929 z navedbo časa, za katerega najemnine ni plačal.

Naša Zveza je naprosila tudi Glavno zvezo društev hišnih in zemljiških posestnikov v Zagrebu, da se v tem primeru obrne na g. finančnega ministra z utemeljeno spomenico.

Plačilo neposrednih davkov v Sloveniji

Lani je znašal donos neposrednih davkov v Sloveniji 335 milijonov dinarjev.

V letu 1939. je znašal predpis zemljarine 26.5 milijona din (prejšnje leto 26.3), predpis zgradarine 35.8 milij. din (33.7), predpis pridobnine 32.2 (35.7), predpis rentnine po prijavah 2.- (2.1) in predpis družbenega davka 40.6 milij. din (32.2); nadalje je bilo predpisano po prijavah 13.7 milijona din prometnega davka, 0.2 milijona din luksuznega davka in 0.1 milijona din davka na samce. V celoti je znašal predpis davkov, ki se sumarno knjižijo, 199.1 milijona din.

Na ta predpis je bilo plačanih 146.8 milijona din, tako, da se je zaostanek dvignil le od 48 na 53 milijonov din. V celoti pa je znašalo plačilo neposrednih davkov 334.9 milijona din nasproti 325.1 milijona din v letu 1930. Plačilo neposrednih davkov se je torej lani povečalo za 9.8 milijona din.

Poleg plačila 146.8 milijona din na predpis davkov, ki se knjižijo sumarno, je bilo lani plačanega še 118.7 milijona din prometnega davka (brez prometnega davka po prijavah), 50.6 milijona din uslužbenskega davka (prejšnje leto 42.3), 5.2 milijona din rentnine po odtegljajih, 5.2 milijona din dividendnega davka, 0.5 milijona din pridobnine potujočih obratov in agentov, 0.7 milijonov din vojnice, 3.8 milijona din zamudnih obresti, 0.2 milijona din davčnih stroškov, skupaj 334.9 milijona din.

Na prispevku za narodnoobrambni fond, ki se je pričel šele v teku lanskega leta odmerjati, je bilo vplačanih 2 milijona din. Značilno je zlasti rastoče plačilo uslužbenskega davka na preko 50 milijonov din, tako da plača Slovenija približno eno četrtno tega davka v vsej državi.

Naraščanje državnih dohodkov

Finančno ministrstvo objavlja podatke o naših državnih financah v prvih dveh mesecih tekočega proračunskega leta. Primerjava letošnjih števil z lanskimi je v toliko otežkočena, ker se letošnje številke ne nanašajo na one izdatke in dohodke, ki so bili prenešeni na banovino Hrvatsko.

V aprilu in maju t. l. so znašali državni dohodki brez dohodkov, ki so prenešeni na banovino Hrvatsko, 2141 milijonov din. Če računamo, da znašajo dohodki prenešeni na banovino Hrvatsko na leto približno 800 milijonov din ali 70 milijonov din na mesec, tedaj bi znašali vsi dohodki skupaj z onimi, ki so prenešeni na banovino Hrvatsko v teh dveh mesecih 2281 milijonov din, med tem ko so lani v istem razdobju znašali le 1845 milijonov in znaša torej letos povečanje 436 milijonov ali okrog 23%.

Dohodki od neposrednih davkov, so znašali v aprilu in maju 422 milijonov brez dohodkov, ki so prenešeni na banovino Hrvatsko; lani so znašali vsi dohodki od neposrednih davkov v prvih dveh mesecih skupaj z dohodki, ki pripadajo sedaj banovini Hrvatski 41 milijonov. Navzlic temu, da letos niso upoštevani dohodki na Hrvatskem, je finančni efekt večji. Od posrednih davkov je znašal donos taks 228 milijonov (lani 206 skupaj s taksami, ki pripadajo banovini Hrvatski), donos trošarin pa 181 milijonov (lani skupaj z dohodki na Hrvatskem 165 milijonov). Pri carinah, ki tudi sedaj v celoti pripadajo državi, je znašal v aprilu in maju donos 225 milijonov din (lani 170). Donos monopolov, ki prav tako v celoti pripadajo državi, pa je znašal 432 milijonov (lani 350). Pri carinah je povečanje dohodkov, predvsem posledica povišanja nekaterih carin in večjega uvoza, večji donos monopolov pa je v zvezi s podražitvijo tobačnih izdelkov. Dohodki železnic so znašali v aprilu in maju 433 milijonov nasproti 359 milijonom v istih dveh mesecih lanskega leta.

Izdatki in dohodki v letu 1939/40.

Proračunsko leto 1939/40 se je, kakor znano, končalo z 31. marcem in so do konca marca dosegli vsi državni izdatki po proračunu za leto 1939/40 12.037 milijonov din. Računsko leto pa gre še dalje. V aprilu in maju so z naknadnimi izplačili narasli državni izdatki po proračunu za leto 1939/40 še za 350 milijonov na 12.387 milijonov, med tem ko so se dohodki na račun proračunskega leta 1939/40 v tem razdobju povečali za nadaljnjih 83 na 12.934 milijonov.

Splošna navodila za regulacijski načrt in gradbeni pravilnik

V smislu člena 3., odstavka 4., bi bil moral g. ban izdati za svojo banovino v šestih mesecih potem, ko je minister za zgradbe predpisal v šestih mesecih po uveljavljenju novega gradbenega zakona, natančnejša navodila za gradbeni pravilnik. Mestna občina pa bi bila morala v dveh letih po teh rokih izdelati gradbeni pravilnik. Ker niti ban, niti mestna občina ni izdelala navodil za gradbeni pravilnik, niti pravilnika samega, je ban izdal sledečo uredbo:

»V. No 1727/1. Na podstavi § 3., odstavka 4., gradbenega zakona proglašam

splošna navodila za izdelavo uredbe o izvajanju regulacijskega načrta in gradbenega pravilnika (Službeni list št. 115/16 iz leta 1933.) za nadrobna navodila, po katerih morajo mesta in trgi v dravski banovini naštetih v »Službenem listu« št. 189/16 iz leta 1932., izdelati svoje ureditvene osnove oziroma gradbene pravilnike.

V Ljubljani, dne 29. aprila 1939.

»Službeni list« št. 194/35
z dne 3. maja 1939.

Navodila za izdelavo regulacijskega načrta in gradbenega pravilnika so natisnjena v »Službenem listu« št. 115/16 iz l. 1933. in obsegajo 26 tiskanih strani. Zato je nam popolnoma nemogoče, da bi ta navodila, ki sedaj veljajo kot gradbeni pravilnik in tudi za izdelavo regulacijskega načrta objavili v »Mojem domu«. Zato naj se vsak prizadeje posestnik, kadar se bo mestna občina ali banovina sklicevala na ta splošna navodila, oglasi v naši društveni pisarni, da mu bomo dali na vpogled dotična navodila in mu po potrebi navedene člene tudi prepisali.

Navodila

za delo in ponašanje prebivalstva zaradi zaščite pred letalskimi napadi

Mestno poglavarstvo v Ljubljani nam je z dopisom z dne 2. jul. 1940 XI., št. 15 - 2600/40 poslalo sledeča navodila za delo in ponašanje prebivalstva zaradi zaščite pred letalskimi napadi, ki jih je izdala kraljevska banska uprava dravske banovine (mobilizacijski odsek) z odlokom z dne 31. maja t. l., mob. št. 646/III z vabilom za objavo in obvestilo vseh strank v hiši.

A. Pripravljalna dela v mirnem času.

Ako nimamo posebnega zaklonišča, je treba prirediti v kleti za vse prebivalce hiše zasilno zaklonišče, tako da jim bo nudilo zaščito pred drobcami bomb ter bojnimistrupi in plini (plinotesno). Da vzdrži strop v kleti težo morebitnih ruševin hiše, ga moramo podpreti z lesenimi oporniki. Te postavimo na dve široki leseni zagozdi, s katerima pritrdimo opornike čvrsto v strop. Zaradi enakomerne razbremenitve stropa polagamo vodoravno med strop in opornike tramove kot nosilce stropa. Enako polagamo tramove tudi pod opornike. Za kletna okna je treba pripraviti lesene ali železne naoknice, zaradi nadaljnje zaščite oken pred drobcami bomb pa moramo poskrbeti še za zemljo ali pesek (širina nasipa 1 m), ki ga lahko spravimo tudi v vreče (debelina 50 cm). Za zaščito kletnih oken lahko uporabimo še sledeči material: gramoz v lesenem opažu, širokem 25 cm, opeko v debelini 38 cm, les v debelini 30 cm, zemljo v zaboju, širokem 75 cm, ali jeklene naoknice v debelini 15 do 20 cm.

V zaklonišču mora biti za vsako osebo najmanj 3 m³ zračne prostornine in 0.6 m² talne ploskve na razpolago. Vsako zaklonišče naj ima zaradi preprečevanja vhaianja plinov predprostor (ozko zatvornico) in najmanj 1 zavarovan zasilni izhod (lahko iz sednih prostorov) na prosto. Pri pomanjkanju kletnih prostorov lahko priredimo zasilno zaklonišče v pripravnih pritličnih prostorih, moremo ga pa postaviti tudi v posebnem prizidku. Končno lahko pripravimo vsaj pokrite jarke izven stavb. Jarki morajo biti izvedeni v lomljeni črti in oddaljeni od stavb najmanj toliko, kolikor znaša višina najbližje stavbe. Krajši jarki (do 5 m) so lahko izvedeni v ravni črti.

Gradnja ali prireditve zaklonišča v skupinsko ležečih hišah je obvezna, v drugih hišah pa se nujno priporoča.

Za zatamnitev stanovanja in drugih objektov je treba pripraviti vse potrebno po naredbi o zatamnitvi.

Za shranitev živil pripravimo posode, ki se hermetično zapirajo (možne so tudi

omare, zaboji itd.), da jih zavarujemo proti poškodbam po bojnihstrupih in plinih.

Za hišno gasilsko službo nabavimo sledeča gasilska sredstva: majhno vstavljivo ročno brizgalnico ali ustrezajoča kemijska gasilska sredstva ozir. aparate, 1 posodo za vodo s prostornino 100 do 200 l, 2 vedri za vodo, 1 požarni kavelj (lahko tudi lesen drog z močnim žebljem), 1 do 2 lopati, 1 sekiro, pesek v zaboju ali kup peska, s katerim zasipamo vžigalne bombe) z vodo jih ne smemo polivati), 1 gasilno metlo za pobijanje tlečih isker (t. j. 2 m dolga palica s pritrjeno krpo) in 1 lestev.

Za povečanje varnosti pred požarom je treba izprazniti 3/4 ploskve podstrešja od lahko vnetljivih stvari in ga po potrebi preurediti: lesene dele ostrešja zavarujemo z ognjevarnimi opleski ali s pločevino ozir. jih impregniramo s snovmi, ki ščitijo pred ognjem. V ostalem se je treba pri tem ravnati po navodilih o organizaciji hišne zaščite (razpis Mob. št. 287/4 z dne 24. februarja 1940) in po pravilniku o zaščiti pred letalskimi napadi, IV. del, »Zaščita pred požarom«.

Za sebe in za svoje nabavimo po možnosti plinske maske.

Za hišno sanitetno službo nabavimo (po možnosti) naslednja najpotrebnejša sredstva za prvo pomoč: 3 komade sterilne gaze po 1/4 m, 3 komade kaliko-ovoja (6 × 5, 8 × 5, 10 × 5), 20 g sterilne vate, 2 trikotni ruti, 1 komad leukoplasta (2.5 × 1 m), 3 povoje za prvo pomoč (N° 1, N° 3), 20 g natrijevega bikarbonata (jedilno sodo), 200 g klorovega apna ali kloraminovega praška (v hermetično zaprtih posodah), 20 g jodove tinkture, 20 g Hofmanovih kapljic, 20 g baldrianovih kapljic, 20 g alkalnega mazila za oči, kalijevo (zeleno) milo, stekleno palčice, varnostne zaponke, škarje, posode za pripravo razstopin, steklenice in 1 zasilno nosilnico (sestavljena iz odeje in 2 drogov).

B. Ob izbruhu vojne.

V kleti: Zaklonišče pripravimo za takojšnjo uporabo. Sem moramo spraviti orodje, ki bi nam služilo za odkopavanje ruševin (lopato, kramp, sekiro, kladivo, pilo in lomilko, t. j. jeklen drog za dviganje ali rušenje), nadalje električne žepne svetiljke in rezervne baterije (svetiljke z odprtim plamenom niso dopustne!) razne posode za vodo in nabavljena zdravstvena sredstva za prvo pomoč z navodilom. Nadalje je treba urediti v zaklonišču zasilno suho stranišče, ali vsaj vedro s pokrovom. Dno vedra naj bo pokrito z zemljo, zraven pripravimo za pokrivanje še zaboj zemlje, peska ali šote.

Spranje pri oknih, vratih in v zidovju ter ključavnice zaklonišča zatesnimo s papirnato kašo, na stikalne ploskve vrat in oken pa pritrdimo trakove gumija, klobučevine ali drugega blaga.

V stanovanju: 1.) Kdor poseduje plinsko masko, naj jo ima v stanovanju stalno pripravljeno. Če zapusti hišo, na jo vzame s seboj.

2.) Izvajati je treba predpise o zatamnitvi.

3.) Nadzorniku hišne zaščite se morajo staviti na razpolago vsa razpoložljiva sredstva za samoobrambo, nabavljena v smislu navodil pod A., odstavek šesti.

4.) Vse razpoložljive posode napolnimo z vodo (zlasti kopalne kadi), steklenice pa s pitno vodo, ki jo dnevno obnavljamo (to služi za primer, ako se uničijo vodovodne naprave).

Na podstrešju: 1.) Podstrešje stanovanjskih hiš izpraznimo od lahko vnetljivih predmetov, ako tega še nismo storili.

2.) Pred vhom na podstrešje postavimo sredstva za gašenje požara, navedena pod A., odstavek šesti.

3.) Lesena tla podstrešja pokrijmo s plastjo suhega peska (3-5 cm na debelo), ako dopušča to konstrukcija podstrešnih tal.

Posebno navodilo za podeželje: Za podeželje so najnevarnejše majhne vžigalne bombe. Zaradi tega odstranimo (po možnosti) iz gospodarskih poslopij krmo, slamo itd., ter jo spravimo ne daleč od teh v kozolce, na kupe itd. Les za kurjavo, ki je običajno spravljen v večjih količinah ob stenah stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopij, je treba spraviti na kraj, kjer ob požaru ne bo ogrožal poslopja. Razna živila hranimo v onih pritličnih prostorih, ki so najbolj varni pred požarom, po možnosti pa v kaščah, ki so postavljene ločeno od glavnih gospodarskih poslopij. Pri tem jih po možnosti spravimo v zaprte posode, da jih obvarujemo poškodbe po bojnihstrupih in plinih ali pa jih vsaj dobro prekrijemo s strešno lepenko ali s povoščenim platnom. Ravno tako hranimo na varnem kraju razno poljedelsko orodje.

Vse razpoložljive posode napolnimo z vodo.

C. Javljanje nevarnosti, ki preti od sovražnih letal.

1.) Znak preteče nevarnosti:

a) v krajih, kjer so na razpolago samo cerkveni zvonovi, naj se z njimi tri minute s prekinitvami močno zvoni, eventuelno na način »plat zvona bije«;

b) v krajih, kjer so na razpolago sirene, se daje tudi znak s tri minute trajajočim tuljenjem in sicer z nekaj prekinitvami na minuto (ca 6 - 10);

c) v krajih, kjer so na razpolago topovi, se odda po možnosti nekaj topovskih strel in sicer naglo zaporedoma.

2.) Znak, da je nevarnosti sovražnih letal minula:

a) v krajih, kjer so na razpolago cerkveni zvonovi, se izvede tri minute trajajoče neprekinjeno potrkavanje zvonov;

b) v krajih, kjer so na razpolago tovarniške in druge sirene, se izvede tudi triminutno neprekinjeno tuljenje s sirenam.

Posameznim važnim ustanovam (železniški upravi, krajem z veliko razvito industrijo) se priporoča, da uporabljajo kot znak nevarnosti oziroma prenehanje nevarnosti še sledeče optične znake: za naznanjenje nevarnosti zastavo z belo-rdečo barvo, predeljeno z diagonalo, kot znak prestanka nevarnosti pa služi odstranitev te zastave.

Ti znaki veljajo razen v primeru vojne tudi ob profiletalskih vežbah v mirnem času (razpis Pov. II/4, št. 8605/5 z dne 15. XII. 1939.).

D. Dela in ponašanje prebivalstva ob letalskem napadu.

V prvi vrsti moramo ohraniti mirno kri!

V poslopijih: Proč od oken in vrat, ker radovednost je pogubna! Izključimo električno razsvetljavo in plinski vod. Če je v stavbi glavni dovod plina (običajno v kleti), zadostuje, da hišni nadzornik zapre ta vod. Po možnosti pogasimo ogenj v pečeh in ognjiščih. Vodovoda ne izključimo! Okna pustimo kakor so, bodisi odprta ali zaprta. Za seboj zapiramo vrata ter se takoj podajmo v hišno zaklonišče. Kdor ima plinsko masko, naj jo vzame s seboj. V stanovanju ostanejo eventuelno samo težko bolni in njih strežnik, ako bolniki v zaklonišču ne bi vzdržali. Glavni dohod v stavbo mora biti v mestih stalno odklenjen, da se lahko zatečejo vanjo oni, ki bi jih letalski napad presenetil na ulici.

V zaklonišču: 1.) V zaklonišču je kajenje prepovedano, ravno tako raba svetilk z odprtim plamenom (petrolejke, sveče itd.), ker moramo štediti s kisikom.

2.) Nepotrebni predmetov ne jemljimo v zaklonišče. Pač pa naj ima vsaka družina dragocenosti, kot zlatino, denar in važne listine spravljen v posebnem

kovčegu, ki ga v primeru potrebe lahko vzame s seboj v zaklonišče.

3.) V zaklonišču se moramo pokoravati navodilom nadzornika zaklonišča ali namestnika.

Na prostem: 1.) Ko zaslišimo znak preteče nevarnosti in smo na prostem, se podajmo mirno v najbližje javno zaklonišče. Če ga ne moremo doseči, poiščimo zavetja v najbližjem poslopju (v kleti, veži).

2.) Če smo na odprtem prostoru in daleč od stavb, poiščimo po potrebi takoj primerno kritje, bodisi v jarku, jami itd. V najslabšem primeru se vlezimo na tla, da se na ta način obvarujemo pred drobeci bomb.

3.) Ako pridemo slučajno v zastrupljeno ozračje in nimamo pri sebi plinske maske, vzemimo kot zasilno nadomestilo robček, ki ga namočimo v kako tekočino (vodo), oziroma ki smo vanj zavili vlažno zemljo ali zmečkano svežo travo. Tak robec tiščimo na nos in usta. Korakajmo počasi v stran od vetra ali proti vetru, oziroma na višje ležeče kraje, da pridemo tako hitreje na čisti zrak.

4.) Vozila z vprežno živino se morajo takoj odstraniti iz glavnih prometnih cest v stranske ulice ali ceste. Živino izprezimo in na kratko privezimo, v skrajnem primeru tudi na vozilo, ki smo ga prej zavrli. Privezanje živine ob hitrante in pri studencih je nedopustno!

5.) Motorna vozila se morajo ustaviti na krajih, kjer ne bodo ovirala prometa rešilnih in gasilskih voz, in sicer ob robu desnega cestišča v smeri vožnje. Ustaviti jih je treba najmanj 10—20 m daleč od hidrantov, studencev, cestnih križišč in mostov.

6.) Prepovedano je kakršnakoli vozila postaviti pred vhodom v javna zaklonišča, bolnice, rešilne postaje, na tračnicah cestne železnice, prometnih otokih, na cestnih ovinkih ter v ozkih in nepreglednih ulicah.

7.) Vozila cestne železnice je treba ustaviti v najmanjši medsebojni razdalji 10 m, in to tako, da ostanejo cestna križišča prosta.

8.) Vozniki, spremljevalci in potniki vozil naj poiščejo najbližje javno zaklonišče, ali če tega ne dosežejo, kako drugo zavetje.

E. Ravnanje po napadu.

1.) Zaklonišče zapustimo šele, ko je bil dan znak, da je nevarnost minula in ko je to odredil nadzornik zaklonišča ali njegov namestnik. Nato zaklonišče očistimo, uredimo in prezračimo.

2.) Za primer ugotovitve bojnih plinov in strupov, ali če obstoja sum, da je bil napad izvršen z njimi (to razodeva neobičajen vonj ali draženje sluznic oči, nosu, grla) je treba to takoj javiti blokovnemu vodji, oziroma rajonskemu (krajevnomu) vodstvu protiletalske zaščite.

3.) Na ulici pazimo na poškodovane žice, električne napeljave, da ne pridemo v stik z električnim tokom, dalje na razpokano zidovje (nevarnost rušenja).

4.) Bombe, ki se ni razpočila, se ne dotikajmo, pač pa obvestimo o najdbi blokovnega vodjo, oziroma rajonsko (krajevno) vodstvo protiletalske zaščite.

5.) Prostorov, ki so bili ob napadu prizadeti, se izogibajmo zaradi morebitne nevarnosti pred bojnimi strupi in plini in da ne motimo reševalne akcije.

6.) Letake, ki bi jih trosil sovražnik iz letal, je treba pobrati in takoj oddati oblastvom.

F. Zaključne pripombe.

Prednja navodila so izdana v duhu obstoječih predpisov o zaščiti pred napadi iz zraka in v smislu pridobljenih izkušenj.

Pričakujem, da se bo prebivalstvo v lastnem in v javnem interesu ravnalo po njih.

Ban dr. M. Natlačen l. r.

Studenci pri Marlboru

Dne 11. II. t. l. se je v nabito polni dvorani g. Petza v Studencih vršil občni zbor Društva hišnih in zemljiških posestnikov za Studenci in okolico.

Občnega zbora so se udeležile tudi dame v prav častnem številu, kar znači, da se tudi one zelo zanimajo za gospodarstvo. Zvezni predsednik g. Frelj se žal tega občnega zbora ni mogel udeležiti.

Po pozdravnem govoru je predsednik g. Novak izčrpno poročal o vsestranskem delovanju odbora v korist hišnim posestnikom, pri čemur so bili doseženi zelo lepi uspehi. Tako smo pred par leti dosegli, da je občinska uprava opustila že določeno novo doklado od vsakih sto dinarjev skupnega dohodka po 1 din. Torej če bi imel hišni posestnik samo 15.000 din letnega dohodka od hiše in drugega zaslužka, bi že moral plačati 150 din na leto samo na tej dokladi. To pa bi ne bilo samo za eno leto, ampak za vselej. Predlanskem smo z intervencijo dosegli, da so se občinske doklade znižale za 7%, lani za 1½%, letos pa zopet za 7%; to je samo nekaj primerov, o manjših ugodnostih se sploh ne govori.

Iz tega se razvidi, kako potrebno je naše društvo in koliko bi mogli davkoplačevalci več plačati, če bi našega društva ne bilo; žal pa je le premalo društvenih članov. Če bi bili vsi hišni posestniki vključeni v našem društvu, bi mi lahko dosegli še veliko lepše uspehe; žal pa je premnogo takih nergačev, ki le samo čakajo, da uživajo sadove, ki jim jih drugi društveni člani z velikimi žrtvami pridobijo.

Nato poroča tajnica ga. Novakova o zelo obširnem tajniškem poslovanju. Društvo šteje 144 rednih in 2 častna člana. Končno se spomni tudi umrlih društvenih članov in zakliče »Slava njim«!

Blagajnik g. Zimšek poroča o blagajniškem stanju, po katerem znaša društveno premoženje 3.839.25 din, kar je vse naloženo v Mestni hranilnici v Mariboru.

Pregledovalca računov, častni član g. Vokač Srečko in odbornik gosp. Malek Avgust, poročata, da sta našla blagajno v najlepšem redu.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: za predsednika g. Novak Ivan, za podpredsednika g. Kuralc Franc; za odbornike gg.: Gradišnik Franc, Korošec Jurij, Černišek Stefan, Gobec Franc, Malek Avgust, Zimšek Anton, Ozimič Martin, Legvart Miha, Ogrin Franc in ga. Novakova Marica.

Za tajnico ga. Novakova Marica, za blagajnika g. Zimšek Anton, za pregledovalca računov g. Vokač Srečko in odbornik g. Malek Avgust; za namestnika pa gg. Antončič Franc in Belina Rok.

Članarina za leto 1940. se soglasno določi 20 din, od česar odpade 5 din za Pokrajinsko zvezo.

Sledile so še razne debate in končno, ko se nihče več ne oglasi k besedi, se predsednik zahvali za udeležbo in zaključi dobro obiskani občni zbor ob 17. uri.

Odločbe občne seje državnega sveta *

z dne 24. aprila 1940. št. 10.471/40.:

3. K § 125. gradbenega zakona v zvezi z zadevnimi določbami mestnih statutov:

»Določbe mestnih statutov o obveznosti lastnikov nepremičnin, da trpijo stroške zaradi polaganja uličnih vodovodnih cevi, so prenehale veljati, ko je stopil gradbeni zakon iz leta 1931. v moč.«

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 22. junija 1940., št. 140/XI. VIII/398 (k št. 1) in št. 140/XLVIII/399 (k št. 3. do 4).

4. K pripombi 7. k tar. post. 12 v zvezi s členom 20. zakona o taksah:

»Po pripombi 7. k tar. post. 12 v zvezi s čl. 20. zakona o taksah, se morajo pogodbe, katerih pravna veljavnost je odvisna od odobritve kakega oblasti, taksirati že pred odobritvijo.«

Objavljeno v »Službenem listu« št. 320/55 z dne 10. julija 1940.

Razno

Prošnje za odgoditev zapadlih davkov na davčne uprave je kolkovati s kolkom din 10.— in ne din 30.—, kakor se je zahtevalo v nekaterih slučajih.

Stari srebrni denar po 10 din in stari kovanci po 2 din in 50 par bodo umaknjeni iz prometa, in sicer 10 dinarski kovanci 31. avgusta letos, 2 dinarski 16. avgusta, kovanci po 50 p tudi 16. avgusta. Ta denar se lahko zamenja pri blagajnah Nar. banke in pri državnih finančnih ustanovah.

Hišni posestnik ne odgovarja za ponesrečenje najemnika na neosvetljenem dvorišču

List »Kučevlasnik«, Novi Sad, 21. oktobra 1939. poroča:

Ko je krojačica Savić Danica odšla nekega večera iz stanovanja v Kotorški ulici št. 4, da natoči vodo pri vodnjaku, ni mislila, da se ji bo zgodila nesreča. A ravno tega dne je oskrbnik hiše Blažek Ivan popravil odtočni kanal. Ko je pa zvečer prenehal z delom, ni dobro namestil pokrova. Danico je pot peljala ravno preko kanala in ko je stopila nanj, se je zvrnil pokrov. Z eno nogo je padla v odprtino in jo tako poškodovala, da jo je morala dolgo zdraviti, krojaškega posla pa ni mogla opravljati. Zato je Danica vložila proti oskrbniku hiše Blažeku in lastniku hiše ing. Bambuloviću Danilu tožbo z zahtevo, da ji plačata 30.000 din za stroške zdravljenja in izgubo zaslužka.

Blažek se je branil, da navedenega večera odprtina kanala ni bila odprta, ter da on ni kriv, če se je tožnica poškodovala. Hišni posestnik se ni čutil krivega, češ da ima rednega oskrbnika hiše, z dovoljenjem policijske oblasti, krivda pa je na strani Danice, ko se je poškodovala ali slučajno ali iz skrajne malomarnosti.

Okrožno sodišče za mesto Beograd je razsodilo, da sta lastnik hiše in oskrbnik hiše solidarno dolžna plačati din 15.000.— obenem s stroški. Krivda oskrbnika naj bi po mnenju sodišča obstojala v tem, da tega dne po dokončanem poslu ni dobro zaprl pokrova ter s tem ustvaril možnost, da nekdo od najemnikov stopi v odprtino in se poškoduje. Kar se tiče hišnega hišnega posestnika ing. Bambulovića je sodišče smatralo, da je solidarno odgovoren za napravljeno škodo tožnici zato, ker dvorišče navedenega večera ni bilo razsvetljeno, kot tudi ne sam pristop k vodnjaku, ter je tako ustvarjena možnost, da se nekdo poškoduje. To sodbo je potrdilo tudi apelacijsko sodišče.

Kasacijsko sodišče pa ni osvojilo stališča nižjih sodišč v pogledu odgovornosti lastnika hiše, toženega ing. Bambulovića, češ da vsebuje pogrešno pravno oceno sporne stvari. Po mnenju kasacijskega sodišča namreč toženi ing. Bambulović s tem, da ni bilo dvorišče osvetljeno, ni zamenjal nikake dolžnosti, na katero bi bil po zakonu tožen, pa zato tudi ne obstoja njegova odgovornost za nastalo škodo, ker je ta nastala brez njegove krivde — § 801. od z (obč. drž. zak.). Iz teh razlogov je kasacijsko sodišče spremenilo sodbo apelacijskega sodišča, kolikor se nanaša na toženega ing. Bambulovića in je tožbeni zahtevki proti njemu odbit kot neosnovan, dočim je sodbo v pogledu oskrbnika hiše Blažeka potrdilo.